

заселено 98 % рослин, щільність гусениць сягала в середньому 2,5 гус./рослину. Шкоду завдавало друге покоління, виявляли гусениць різних віків, переважно третього та четвертого. Вони прогризали округлі отвори в бобах та живилися зерном, об'їдаючи його зовні; пошкодивши один біб і поживившись там зерном, вільно переміщалися на інший. У середині бобу знаходилося до двох гусениць. Гусениці мали в середньому розміри від 15 до 22 мм, були блідо зеленого кольору, з темною смугою з боків та з жовто-бурою головою.

Проти гусениць акацієвої вогнівки на посівах сої в господарстві застосовували препарат Шаман, КЕ. Обприскували посіви в період вегетації з нормою витрати 0,6 л/га. Технічна ефективність препарату була низькою, тому що під час обприскування гусениці вже знаходилися в середині бобів.

Таким чином вчасне проведення обстежень посівів допомагає запобігти даремним затратам засобів захисту рослин та допомагає зберегти врожай.

632.7:633.15:595.786(477.63)

К. В. Скакунова²⁶, студентка

Харківській національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**БАВОВНИКОВА СОВКА НА КУКУРУДЗІ У ПРАТ «АГРО-СОЮЗ»
(ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ)**

Бавовникова совка *Helicoverpa armigera* Hbn. — поширений багатодіний вид, що став в останні десятиріччя особливо небезпечним шкідником. Шкідливість бавовняної совки полягає у тому, що гусениці пошкоджують листя, бутони, квітки і плоди рослин. Особливо великої шкоди гусениці бавовняної совки завдають томатам, баклажанам, перцю, проникаючи переважно з боку плодоніжки у плоди; квасолі, об'їдаючи листя і пошкоджуючи насіння в бобах; кукурудзі, пошкоджуючи качани. Відомо, що кукурудза — культура, якій шкідник надає перевагу.

Метою досліджень було вивчення бавовникової совки на кукурудзі. Дослідження проводились на території ПрАТ «Агро-Союз», що знаходиться в с. Майське, Дніпропетровської обл.

Методи досліджень загальноприйняті. Обліки на посівах кукурудзи проведені 22.07.2013 р. у фазу молочно-воскової стиглості (площа поля 32,98 га). Були обстежені такі гібриди кукурудзи: Турія, Штандарт, Круг 340 ВС, Ірша, Гіфт 310 СВ, Вензель, Модем МС 280, Чумак та Ізяслав.

²⁶ Науковий керівник — Леженіна І. П., кандидат біологічних наук, доцент.

Аналіз проб показав (таблиця), що було заселено 90–95 % качанів, в одному качані в середньому знаходилося по 2,5 гусениці, в деяких пробах по чотири гусениці, різниці в заселеності обстежених гібридів не виявлено.

**Заселеність качанів кукурудзи гусеницями бавовникової совки
(Прат «Агро-Союз», 22.07.2013 р.)**

№	Назва гібрида	Обстежено качанів, шт.	Заселено качанів	
			шт.	%
1	Турія	20	18	90
2	Штандарт	20	19	95
3	Круг 340 ВС	20	18	90
4	Ірша	20	18	90
5	Гіфт 310 СВ	20	18	90
6	Вензель	20	19	95
7	Модем МС 280	20	18	90
8	Чумак	20	19	95
9	Ізяслав	20	18	90

Розмір гусениць коливався від 25 до 37 мм. Відомо, що колір гусениць надзвичайно мінливий. За нашими спостереженнями, забарвлення варіювало від світло-зеленого і жовтого до червоно-бурого. На спинному боці тіла були розташовані три широкі смуги, темніші, ніж забарвлення спини, які складаються із тоненьких смужок; у світлих екземплярів колір смуг майже не відрізнявся від загального кольору. Збоку під дихальцями проходила жовта світла смуга, черевна сторона тіла була світліша, ніж спинна. Голова — жовта з плямами, грудний щит з темним малюнком. Нами були виділені такі варіанти забарвлення гусениць: а) світло-зелена; б) світло-жовта; в) темно-жовта; г) світло-бура; д) буро-зелена; е) рожево-коричнева; ж) бура. Переважали гусениці бурого та світло-жовтого кольорів.

Таким чином, враховуючи високу щільність гусениць на кукурудзі, можна припустити, що за сприятливих умов перезимівлі лялечок шкідливість бавовникової совки у наступному році також буде відчутною.